

Uprchlická krize

Oheň, fotbal, Německo

Tröglitz je zvláštní. A vlastně i slavný. Obec kdysi byla pobočkou koncentračního tábora Buchenwald, loni tu někdo zapálil ubytovnu pro uprchlíky. Neonacisté zde demonstrovali a přinutili odstoupit starostu. Nyní zde žijí tři desítky Afghánců a Indů. Čímž ovšem příběh zdaleka nekončí.

text Lucie Suchá / foto David Těšínský

Existuje jedno městečko. Nic v něm není, jak se zdá. Nikdy se nestane, co očekáváte, a nikdy nevíte, co se stane. A až se tu začnete orientovat, znamená to, že jste si jen něčeho nevěšili.

Městečko nemá historii, jen takový temný mrak, z něhož vzešlo. Nevznikalo postupně, chalupa po chalupě někde u kupecké cesty nebo zdroje vody. Objevilo se prostě najednou, během několika válečných měsíců tu stálo, jeden dům jako druhý.

Psal se rok 1937 a nedaleká chemická továrna Braunkohle-Benzin-AG (Brabag) potřebovala zaměstnance. A ti museli mít kde bydlet. Jenže ani s těmi největší dodavatel pohonných látek německé armády nestíhal, a tak byli na vyčerpávající práci přivázeni vězni z blízkého koncentračního tábora Buchenwald.

Aby nacisté neztráceli čas s dojížděním, vytvořili si právě tady pobočku tábora, stanové městečko, které nazvali Wille, Vüle. Žily tu tisíce maďarských Židů, mezi nimi i pozdější nositel Nobelovy ceny za literaturu Imre Kertész, který zemřel před několika týdny. Uvádí se, že tu z devíti tisíc vězňů šest tisíc zemřelo. Někteří hladem a nemocemi, další byli ve stavu úplného vyčerpání z práce odvezeni na smrt do Osvětimi a tisíce jich nepřežilo pochod smrti v roce 1945, kdy je dozorcí hnali do Dachau.

„Tohle město nemá sociální strukturu, vzniklo najednou, většina lidí pracuje v jednom odvětví, chybí tu různorodost názorů,“ popisuje evangelický farář a někdejší starosta Tröglitzu Markus Nierth. „Jinak jsme ale běžné město s několika neonacisty, třetinou lidí, kteří jsou nesnášenliví k cizincům, a s mlčící

Neumí mlčet. Někdejší starosta Markus Nierth žil s rodinou kvůli výhrůžkám neonacistů rok pod policejní ochranou.

Fariba, Junes, Sajad. První rodina, která přišla do Tröglitzu. V těchto dnech už je větší, Faribě se narodila holčička, dali jí jméno Setareh, Hvězda. Fotit se s nezakrytými tvářemi nechtějí.

„Zastavte převaděčku Merkelovou.“

Předvolební plakát krajně pravicové strany NPD. Je jediný ve městečku, přímo před vyhořelou ubytovnou.

většinou.“ Markus ví, co to znamená. Narodil se jen kousek odtud. Jako synovi pastora se mu děti ve škole posmívaly, neznal pionýrský šátek, a tak i přes dobré známky nesměl studovat. Otec byl východoněmecké tajné policii trnem v oku. A taky umožnil Markusovi číst knihy, které se nedaly sehnat a umožnil mu vídat lidi ze Západu.

Emigrovali v šestaosmdesátém, jen tři roky před revolucí. Legálně. To aby se těžce nemocnému otci dostalo léčby. „Všem se tehdy ulevilo. I jim, že se nás zbavili,“ vzpomíná dnes Markus.

ZABIJEME, UMLÁTÍME

Markus Nierth je jiný. V tomto městečku vyčnívá nejen díky své značné výšce, ale především pro jednu vlastnost, kterou patrně získal od otce a životem na Západě. Neumí mlčet.

Do Tröglitzu jej vyslala evangelická církev na misi. Se zdejšími lidmi měl opravit faru. Lehké to nebylo, první mše pořádal v tanečním studiu své ženy, s kapelou, s modlitbami, které si lidé sami mohli napsat a předčítat všem. „Z kostela měli lidé vyrostlí v éře komunismu strach,“ vysvětluje, proč to taneční studio. Markus Nierth na tu dobu vzpomíná rád. „Byla to zábava.“

Je pátek odpoledne, před chvílíčkou přijel z pohřbu, kde pronášel poslední rozloučení. Chvilu trvalo, než odpověděl na pozdrav všem afghánským dětem, co si v ulici hrají. A teď může vyprávět. Mluví rychle, hodně rychle.

Po sedmi letech byly opravy fary hotovy, Markusovi se rozpadlo manželství a on se rozhodl tu zůstat. Poznal svou budoucí ženu, která se přistěhovala z Hamburku. I jí se tu tehdy líbilo. O něco méně po pár letech, když otevírala dopisy s výhrůžkami i lidskými exkrementy.

V roce 2009 za ním přišli lidé z kancelářiny CDU, jestli by nechtěl být radním. Přesvědčili ho a skončilo to postem starosty. Neplaceným postem. A až do minulého roku jej to i bavilo. Pak se stala ta věc s nemlčením. Ono totiž, když všichni mlčí a jeden se ozve, stane se náhle nepřítelem číslo jedna, ať ve skutečnosti říká cokoliv.

Markus Nierth uprchlíky do své obce vlastně nechtěl. Pokyn přišel od vedení okresu a zněl: Ubytujete 60 uprchlíků. „Tohle lidi nepřijmou,“ říkal jsem jim. „Ale byl jsem sám.“

Markus Nierth tehdy napsal do místních novin několikastránkový dopis: bál se, že hraničí s nesnášenlivostí. Později mu ho několik lidí vyčetlo. Není navíc, nevěří na multi-kulti společnost.

Ví, že soužití s novými lidmi vyžaduje práci, toleranci a pravidla.

Napsal, že se bojí. Že město má už dost svých problémů a dost kriminálních živlů, hlavně drogově závislých. Že neví, zda unese další problémy. Nicméně, že kdybychom se uzavřeli, nikdy bychom nepoznali nic nového.

Tröglitz se stal terčem. Jeden z funkcionářů NPD, německé krajně pravicové strany, již se snaží němečtí politici už léta marně zakázat, svolával každý týden demonstraci. Týden co týden, co týden, co týden... Jen zhruba třetinu davu, maširujícího obcí, tvořili místní. Zařadit si přijeli neonacisté z dalekého okolí. Deset bylo těch pochodů a Markus Nierth natruc svolával na neděli mírové modlitby. Takové, které kdysi napomohly konci komunismu. Až přišla ta poslední demonstrace. Ta, která měla vést až k jeho domu, k domu se ženou a sedmi dětmi. Děti, z nichž nejmladšímu je sedm, nejstaršímu třicet let.

Tehdy se snažil přesvědčit vedení zemského okresu, aby demonstraci zakázalo. A nezískal dostatečnou podporu. „Za komunismu lidé politikům nedůvěřovali, a i v nové demokracii mají mnozí pocit, že na ně politici neslyší, a opět drží pusy. Ale nenapadlo mě, že nyní, po pětadvaceti letech, budu mít

ve své obecní radě podnikatele s deseti zaměstnanci, kteří se stejně budou bát promluvit,“ zvyšuje hlas. „A když se jednoho z nich ptám: Proč jsi něco neřekl? Vždyť máš stejné názory jako já? Řekl mi, že se bál. Že jim nevěří, a že když něco řekne, bude mít problémy. Radní a podnikatel! Jako by byl stále v NDR!“

„To je podobné i u vás, ne? I když Češi byli vždy odvážnější než východní Němci. No ano, věřím tomu,“ přemítá. „S Dubčekem a pražským jarem, s Václavem Havlem...“

Že nenašel podporu u vedení zemského okresu a vlastně ani mezi svými kolegy, ho naštvalo. Ale také... „Měl jsem strach. Nechtěl jsem, aby neonacisté zvenčí věděli, kde bydlíme, a také jsem nechtěl, aby moje děti musely z okna sledovat kordon policistů,“ vzpomíná a bezděčně se podívá k oknu, za nímž po parapetu právě přechází jeho třínohý zrzavý kocour. A tak to vzdal. Odstoupil. Odešel z čela města kvůli neonacistům.

Ani to ale nestačilo. Za pár dní někdo zapálil čerstvě zrekonstruovanou ubytovnu pro uprchlíky. Jen několik týdnů předtím, než měla přijet první afghánská rodina. Mimochodem, viník se dodnes nenašel, i přesto, že jej hledala speciální skupina s názvem Kanystr.

KDYŽ PŘIŠLA PRVNÍ VÝHRŮŽKA, PLAKALA. PAK SI ZVYKLA.

A pak začaly chodit výhrůžky. Od německého Kukluxklanu a dalších organizací. Vesměs podobné jedna druhé. Že ho zabijí, umlátí. Jeho manželka Susanna plakala, když přišla první. Když druhá, jen pokývala hlavou. U třetí si už zvykla.

A pak znovu, když... „Jeden den moje žena otevřela obálku a bylo tam lidské lejno. A o týden později další a zase další. Dali jsme to policii, dělali testy DNA, ale na nic nepřišli,“ popisuje Markus. „Je to strategie neonacistů. Najdou si místo, kde mají málo nepřátel, a pak zatlačí.“

Podle svých slov nebyl v Německu prvním starostou, kterého přinutili odstoupit, ale byl prvním, kdo o tom mluvil. I proto se z tohoto městečka

stala rázem atrakce. V místním hotelu se vystřídalo na čtrnáct médií během tří dnů. Přijely New York Times i japonské noviny.

Jedné věci se Markus Nierth nevyhnul. A to oně policii za oknem. Po celý rok. Nejdříve policejní auto a hlídky ve dne v noci, později jen v noci a nyní už jen tu a tam namátková kontrola. Po celý rok. I dnes ale Markus obchází často dům, jestli je všechno v pořádku. „Hodně se změnilo,“ říká. „Člověk se tu už necítí bezpečně.“

Ochranku dostal nakonec i zemský radní Götz Ulrich, který veřejně prohlásil, že od záměru ubytovat v domě v centru městečka uprchlíky neustoupí. I on za to sklídl výhrůžky smrti.

ČAJ U AZYLANTŮ

Sedíme v prvním patře domku patřícího k Markusově faře. Na stole silný zelený čaj, u něj sladkost, jak je v Afghánistánu zvykem. Pravda, čaj není sypaný, koupený na trhu v Kábulu nebo Herátu. Je pytlíkový. Ani sladkosti nejsou krajové, je to nalámaná čokoládová figurka. Proti mně sedí Junes, vedle dvanáctiletý Sajad, a mezi nimi Fariba, manželka a matka. Fariba nemá šátek ani šaty zakrývající její tělo až ke kotníkům. Má krásné hnědé, vlnité, rozpuštěné vlasy

a hladí si obepnuté břicho. Je těhotná. V rohu místnosti leží snad desítka narvaných tašek. „To jsme všechno dostali pro miminko od sousedů. A také ten přebalovací pult, co leží pod schody,“ popisuje Fariba.

Vlastně se cítíte tak trochu podvedení. To jsou ti Afghánci? Kvůli nim se demonstrovalo, zapalovala se ubytovna a musel odstoupit starosta? Tihle lidé, u kterých bez ohlášení a pozvání zaklepete na dveře, požádáte o krátký rozhovor a Junes vás vezme okamžitě domů, aniž by alespoň varoval svou ženu, čekající v patře na to, kdo to vlastně klepe?

„Na cestu jsme si vzali jen jeden batoh, ale na moři přišly velké vlny, všechno nasáklo vodou a my to museli vyhodit. Jako všichni ostatní. Zbylo nám jen oblečení, co jsme měli na sobě,“ popisuje Junes. Žije tu už dvanáct měsíců. Byli první rodinou, která sem tehdy přišla. Všichni mluví německy, nejlépe asi dvanáctiletý Sajad.

Jejich pohostinnost je velká, ale sdílnost má své meze. Jak dojde řeč na to, proč utekli z Afghánistánu, nestačí německá slovní zásoba. A vyprávět to do telefonu překladatelce? „To ne. Nikomu cizímu, koho nevidíme a neznáme,“ říká Junes. „Vás doporučil Markus, ale ji neznáme.“ Bojí se. I tady, v Německu, se bojí Talibanu. Nechce proto zveřejnit ani své příjmení, o fotografiích nemluvě. Dosud nemluvili ani s žádnými novináři. Proto také pózují s rukama před obličejem. „Problém, problém, problém,“ popisují situaci v Afghánistánu. Nic víc.

„Ztratil otce, zastřelili jej Sověti v době války. Přišel i o bratra, toho ubodal talibanec, ti zabili i jeho kolegu v práci. A když jeho syn našel pytel s kusy dětského těla, řekl si, to stačí, jedeme pryč,“ vypráví za něj později Markus.

Zatímco si povídáme, afghánský chlapec s otcem horečnatě hledají v knihách: „Kde že je ta vaše Česká republika? Soused Německa? A vy jste přiletěla? Cože? Autem? Jen čtyři hodiny z hlavního města?“ následuje minutový upřímný smích.

Česko přejdete za pár dní. Ale Afghánistán a Írán? „Tři měsíce a dva týdny.“

ŠLI JSME PĚŠKY, JEN V NOCI. TRVALO TO TŘI MĚSÍCE A DVA TÝDNY.

Říká Fariba. Pěšky. „Šli jsme jen v noci, od setmění do snídaně. Pak jsme v lese rozdělali oheň, všichni se kolem něj naskládali a spali. A večer jsme zase vyrazili.“ Junes se tváří statečně, ale Fariba i Sajad přiznávají, že hodně brečeli. Vlastně snad všechny ženy a děti,“ říká. Šli ve skupině čtyřiceti lidí. Převaděč je ale další slovo, které Junes nevyšloví.

Junes chodí na praxi do firmy v nedaleké průmyslové zóně a s ním ještě jeden Afghánec z Tröglitzu. „Až to skončí, vybere si šéf, kdo líp dělá, a toho si tam nechá,“ říká Junes a doufá, že to bude on. Zatímco doma byl švec, tady řídí auto.

Když se ho zeptáte, co se mu tady líbí nejvíce, odpoví „klid“. „Neumíte si to představit, bát se hodinu za hodinou, den za dnem, stále,“ říká Junes.

Když se na totéž zeptáte jeho syna Sajada, odpoví „fotbal“. „Vlastně ne, můžu to ještě změnit? Nejvíc se mi tady líbí, že tu můžu mít sourozence,“ říká s tím, že jeho rodiče odmítli mít v Afghánistánu další dítě. To, které se má nyní narodit, se jmenuje Setareh, Hvězda.

HOLOHLAVEC A AFGHÁNEC

V městečku Tröglitz nyní žije šest cizích rodin. Až na jednu všechny afghánské, ta poslední z Indie. A všechny žijí v soukromých bytech. Když vyhořela ubytovna, vzal si Markus jednu k sobě – po něm přišly postupně další nabídky ubytování. Členové Markusovy rodiny jsou některým uchazečům o azyl kmotry. Chodí s nimi nakupovat, popisují zdejší zvyky, historii, vysvětlují třeba, proč jsou východní Němci jiní než západní. Berou je na výlety, ale třeba také poučují dospělé, aby nekupovali dětem

tolik sladkostí. „Je to vlastně boj na dvou frontách. Na jedné proti neonacistům, na druhé je poučujeme, že peníze, které dostávají, pocházejí od daňových poplatníků, lidí, kteří velmi, velmi hodně pracují. Tak aby s nimi nakládali rozumně.“

Ještě jedna věc se stala, když vyhořela ubytovna.

Stojíme právě na fotbalovém hřišti. Je zima, jak když praští. Zhruba desítka hráčů „běčka“ jen trénuje, jejich zápas dneska odpadl. U zábradlí stojí dvojnásobek diváků, většina z nich hráči „áčka“, kteří se tu scházejí před odjezdem do Wetterzeube – dnes hrají venku.

Postupně se trousí další a další. Přichází i pár mladíků v kšiltovce kryjící holou hlavu, jednomu zpod bundy vykukuje na krku velké tetování. Poklepe na rameno Afghánci stojícímu u zábradlí, potřese mu rukou a jde dál. Ke každému jednotlivému člověku. Bez ohledu na to, jestli ho zná, nebo ne. Mimochodem i onoho Afghánce viděl prvně v životě.

„Je to tady zvykem. Slušnost. U vás ne?“ diví se šéf oddílu Jörg Heinold. Sám je také hráčem. Když i on udělá kolečko potřásáním rukou, vrátí se a vypráví.

„Než vyhořela ubytovna, tak jsme o problémech s pravicí nevěděli. Nejsme všichni odtud, já osobně bydlím třeba v Lipsku. Ale po tom požáru jsme si řekli, že musíme reagovat. Jsme klubem se základnou tří set lidí v obci o necelých třech tisících obyvatel. Takže statisticky viděno je našim členem každý desátý obyvatel. Jsme tedy poměrně důležitým společenským elementem. Tehdy jsme si řekli, že je na čase zaujmout nějaký názor. A nabídli jsme nově příchozím, aby k nám docházeli,“ popisuje Jörg Heinold.

Proto tu nyní stojí onen Afghánec. Jmenuje se Zia a je to kamarád Rezy. Reza má na sobě dres s číslem dvě a zrovna obíhá hřiště. Teplota se blíží nule, z něj leje pot, trénink už běží druhou hodinu. Je jedním ze čtyř Afghánců, kteří sem chodí trénovat. Jen dva však – a Reza je jedním z nich – mohou hrát. K tomu, aby totiž dostali registraci a mohli nastoupit k zápasu, musí mít

Fotbal s azylanty. Zima, jako když praští, doma na něj čeká návštěva, ale Reza běhá po hřišti.

Afghánská pohostinnost. Silný, hořký zelený čaj a spousta sladkostí k tomu. Reza (uprostřed) s manželkou a jeho kamarád Zia.

aspoň časově omezené povolení k pobytu. A to mají jen dva, kteří už s rodinami bydlí v Tröglitzu. Na tréninky docházejí však další dva Afghánci, kteří žijí v Zeitzu, jen pár kilometrů odtud, v ubytovně, která je pro uprchlíky první staci. Po pár měsících jsou posíláni tam, kde budou žít déle.

Reza chodí na tréninky pravidelně, častěji než ostatní hráči, má to rád. Přišel i dneska, do téhle zimy na podmáčené hřiště, i když za ním přijel kamarád Zia s rodinou. Takže kamarád čeká trpělivě u zábradlí a mrzne.

Pokud se některá ze tří rodin, které jsme navštívili, dá hodit do pytle s nápisem „ekonomičtí uprchlíci“, je to asi ta Ziova. Ač Afghánci, posledních třináct let před odjezdem do Evropy žil v Íránu. Život to byl určitě komplikovaný. Vypráví, jak nemohl jako cizinec pracovat jinde než ve městě, kde dostal povolení. Jak si tam mohl koupit SIM kartu jen přes někoho z místních za úplatek. Jak jeho dcera na hřišti poslouchala nadávky, jak si s ní nechtěli hrát. Velmi pravděpodobně by tam mohl žít i dál. I když jedna věc by asi byla jiná.

Ziova dcera teď měří asi metr padesát, má slušivé brýlíčky na nose a prořízlou pusou. Chodí do třetí třídy a její němčina nemá chybu. Chtěla by být

ČÍM BUDU, AŽ VYROSTU? DOKTORKOU, CHCI ZACHRAŇOVAT.

doktorkou. „Myslím, že je super pomáhat lidem,“ odpovídá později na mou otázku. Ze školy nosí jedničky a dvojky a s nejlepší kamarádkou Manjou se často učí. Buď u ní doma, nebo chodí Manja k nim. Její přání zachraňovat lidi není úplně novinkou. Už jsme to tu slyšeli. Také Junesův syn Sajad chce pomáhat lidem. Proto by se rád stal policistou.

Vyprávíme si s ní u Rezy doma. Když mu skončil trénink, pozval nás domů, sedíme kolem stolu se zeleným – tentokrát sypaným – čajem, rodina Rezova i Ziova. Na stole oříšky, oplatky, co vás napadne.

Právě se tu odehrává scéna jako ze Samotářů. „Máma zrovna říká, že táta je tady šťastný, a on na to, že zas tak šťastný teda není,“ překládá devítiletá dívka a pokoj se otrásá smíchem.

Ziova rodina žije v Německu už tři roky, ta Rezova teprve sedm měsíců. I oni přešli dvě země, aby se dostali k moři a i oni vyhodili své poslední věci do vln. „Pluli jsme na bárce tak pro osmnáct lidí, ale bylo nás tam čtyřicet. Myslím, že teď moře vyplavuje fakt velké množství batohů,“ směje se Reza. Už méně k smíchu je, co všechno v nich měli. Nemají žádnou památku na dětství, na minulý život v Asii. A také žádné certifikáty, vysvědčení, dokumenty o vzdělání. Musí tu začít od začátku.

Doma to neměl lehké. Zatímco Taliban nebo radikálové z Islámského státu jsou sunnitě, jeho rodina jsou šíité. A navíc ze všech národností, které v Afghánistánu žijí, jsou oni, Hazárové, tou nejpopovrhovanější. Potomci někdejších mongolských nájezdníků. A ostatní se k nim tak chovají. Teď tu sedí, rozesmátí, obě manželky s šátky na hlavě. Nosí je prý rády a dobrovolně. „Když jsme přijeli sem, manžel mi řekl, že je to na mně, jestli ho chci nosit. Ale já se v něm cítím líp,“ říká Ziova žena Elham. Německy umí stejně dobře jako Zia, chce ještě ale dochodit jazykový kurz a pak nastoupí na rekvalifikační vzdělávání – bude z ní prodavačka.

Všichni mají kamarády, Reza ve fotbalovém klubu, Zia v práci

(mimochodem, dělá ve stavební firmě, která právě opravuje kostel), děti ve škole. Nikdo z nich se nesetkal s tím, že by na ně někdo pokřikoval, choval se k nim nepřátelsky. „Všichni jsou tu tak milí.“

A naopak. Nikdo z lidí, které jsme v městečku potkali, neřekl proti nově příchozím ani slovo.

KVŮLI TOMU VŠEMU

Je neděle. Zamračeno, jak je tu ostatně běžné. Na základní škole obří budovateleský výjev z dob komunismu: „Tady vyučujeme, tady se učíme a bojujeme za mír.“ Jedenáct dopoledne a dveře se nezavrou, parkoviště u školy je plné. Jsou volby do zemského sněmu.

„Jestli jsem volila jinak než minule? Neřeknu,“ směje se asi čtyřicetiletá žena. Ví, o co jde. Minule totiž neexistovala strana Alternativa pro Německo. Pravicoví populisté, kteří slibují rychlé řešení problémů. „Zajistit hranice! Zastavit chaos v azylové politice!“ hlásají na plakátech rozvěšených všude po okolních obcích. Ale ne tady. Ne v Tröglitzu.

Tady nenajdete ani jeden. Jako by se báli, aby nebyli spojováni s vyhořelou ubytovnou. To NPD, ta skutečně krajně pravicová, ta se nebojí. „Ruce pryč

od našich žen“ a také „Zastavte převaděčku Merkelovou“ stojí na jejich jediném plakátu v obci, vyvěšeném jen dvacet metrů od vyhořelé ubytovny pro uprchlíky.

„Já volil jinak,“ přiznává třicetiletý muž v černé bundě. „I kvůli tomu všemu s uprchlíky, ale také kvůli politice zaměstnanosti,“ říká.

Alternativa pro Německo (AfD) tady vyhrála volby. Nebodovala tak jako ve zbytku spolkové země Sasko-Anhaltsko. Ona prostě vyhrála. Politický nováček získal najednou 35,5 procenta a předstihl křesťanské demokratické kandidátky Angely Merkelové o více než pět procent.

A jsme opět na začátku. Kdo tady vyhrává a kdo prohrává? Proč ti lidé, kteří si sami vyzkoušeli život vedle uprchlíků, volí stranu, která se proti nim tak staví?

Fakta jsou nemilosrdná. Kdo vypálil ubytovnu, nikdo neví. Zemský radní Götz Ulrich, ten muž s policejní ochrankou, co se dušoval, že ubytovnu opraví a uprchlíci dorazí, ohlásil, že vzhledem k tomu, že oprava střechy bude dokončená až v roce 2017, budova nebude sloužit jako ubytovna. V té době by údajně mělo být už po uprchlické krizi a dům nebude zapotřebí.

Podle Markuse Niertha, který je se situací uprchlíků v Tröglitzu obeznámen asi nejlépe, se bude muset zhruba polovina z nich vrátit bez azylu domů.

Když se zeptáte Markuse Niertha, kdo tu vyhrál a kdo prohrál, řekne vám, že on prohrál hodně a zároveň nic. Přišel o domov, protože se tu už necítí tak dobře, jeho děti přišly o bezstarostné dětství a celá rodina o iluze o lidech, vedle nichž žije. Jenže na druhou stranu... „Děti jsou nyní mnohem více uvědomělé, politicky vyzrálé. A iluze? Není to lepší, když znáte pravdu a víte, jací lidé opravdu jsou?“ Byli zklamaní a uvažovali o stěhování, ale... „Kam vlastně? Kde je to lepší? Moje žena, která je z Hamburku, říká, že tu ty lidi má ráda. Nemají takovou fasádu jako v někdejších západních zemích. Více víte, co si myslí,“ vybírá si ze situace to dobré.

Stále potkává lidi, kteří se účastnili demonstrací. Někteří jej přestali zdravět, někteří naopak své úsměvy pokrytecky přehrávají. „A někteří přijdou a přiznají, že kdyby věděli, jak pohodová a bezproblémová ti uprchlíci budou, nikdy by proti nim nedemonstrovali.“ ●

Autorka je zahraniční reportérka, zabývá se děním v německy mluvících zemích, pracuje v MF DNES.